

UMEÅ UNIVERSITET

LAGSTADGAD SAMVERKAN: EN PÅVERKAN PÅ DET LOKALA POLISIÄRA ARBETET?

En kvalitativ studie gällande Lag (2023:196) om
kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och
dess påverkan på det lokala polisiära arbetet.

Josefin Gardeblad

Handledare: Martin Bergqvist

Magisteruppsats i polisiärt arbete, 15 hp

Enheten för polisutbildning

Vårterminen 2023

Abstract

Today, municipalities around Sweden work differently when it comes to local crime prevention work. Most municipalities in Sweden have their own crime prevention council with local actors such as the police, business, or schools. From 1 July 2023, a new law will be introduced that gives Swedish municipalities responsibility for local crime prevention work. The purpose of this study is to investigate and deepen the understanding of statutory cooperation and its impact on local policing. This study will examine what perceptions exist about the upcoming law and how this may affect local policing. The study has conducted semi-structured interviews with officials from the municipality and police officers. The study has analyzed the collected material with a thematic analysis. The theoretical framework chosen for the study is Danermark's theory of cooperation and the new institutional theoretical concept of "forced isomorphism". Based on the results of the study, there is concern among police officers that the municipality will set higher demands. This has been identified as a concern that the police must be even more accessible to the municipalities. Another concern is that the municipality will interfere in the local police work. Based on the results of the study, there is a concern that the new law may affect the work of the police, and there are different opinions on how well-prepared the organization is for a possible impact of a shift in the local crime prevention work.

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Samverkan mellan Sveriges kommuner och Polismyndigheten under tidigare år	6
1.3 En ny lagstiftning om kommuners brottsförebyggande ansvar	7
2. Tidigare forskning	9
2.1 Ansvarsfrågan i samverkan.....	9
2.2 Organisationskultur	10
3. Teori	11
3.1 Samverkansteori	11
3.2.1 Tvingande isomorfism	13
4. Metod	14
4.1 Datainsamlingsmetod.....	14
4.2 Urval	14
4.3 Analysmetod.....	15
4.4 Metodreflektion.....	15
5. Forskningsetik och Datahantering	17
5.1 Etiska överväganden	17
5.2 Personuppgiftsbehandling	18
6. Resultat	19
6.1 Upplevelser av dagens samverkan mellan kommun och polis	19
6.2 Oron över den interna organisationen och kulturen	21
6.3 Påverkan på det lokala polisiära arbetet	23
7. Diskussion	28
Referenslista	30
Bilaga 1 – Missivbrev till respondent	33
Bilaga 2 – Samtycke och information om personuppgiftsbehandling	34
Bilaga 3 – Intervjuguide	36

1. Inledning

Idag har de flesta kommuner ett eget brottsförebyggande råd med lokala aktörer som polis, lokala bostadsbolag eller skola (Sveriges kommuner och regioner, 2022a). Den svenska regeringen presenterade den 20 december 2022 ett nytt lagförslag som ställer krav på att kommuner ska bedriva ett brottsförebyggande arbete (Regeringen, 2022). Den 12 april 2023 beslutade riksdagen om att anta lagförslaget (Riksdag, 2023).

Alla kommuner i Sverige kommer inför den nya lagstiftningen vara skyldiga att arbeta brottsförebyggande. Den nya lagen träder i kraft den 1 juli 2023 (Regeringen, 2022). Utöver detta kommer det ställas krav på att kommunen ska ha en samordnande roll för det lokala brottsförebyggande arbetet. Enligt Lid (2022) har norska kommuner över åren fått ett större ansvar när det kommer till exempelvis brottsförebyggande arbete gentemot terrorism och terrorsäkerhet. Detta innebär att norska kommuner har fått ett särskilt ansvar för detta och behöver ingå "partnerskap" med flera myndigheter, exempelvis med den lokala polisen. Utifrån Lids (2022) studie kunde det identifieras både styrkor och svagheter i ett sådant partnerskap. Ansvarsfrågan i ett partnerskap mellan kommunen och den lokala polisen var ett exempel på en sådan svaghet. Detta gav i sin tur upphov till frustration och spänningar mellan aktörerna (Lid, 2022). En liknande situation framkom i Frankrike där det trots lagkrav på samarbete blev konflikter mellan den franska nationella polisstyrkan och den lokala myndigheten (Mouhanna, 2019). De olika aktörernas intressen låg till grund för slitningar mellan aktörerna. Mouhanna (2019) gav exempel på att den lokala myndigheten största intresse låg på lokal nivå. Detta för att uppfylla de förväntningar som finns från allmänheten eftersom den lokala myndigheten är politiskt styrd. Enligt Mouhanna (2019) hade den franska nationella polisstyrkan istället intresse inom de prioriteringar som görs på nationell nivå. *Hur påverkas en samverkan av att vara lagstadgat? Vilka gränsdragningar finns det gentemot kommunens arbete och det lokala polisiära arbetet?* För att undersöka detta är det av intresse för den här studien att genomföra intervjuer med respondenter inom den kommunala verksamheten samt Polismyndigheten. Detta för att undersöka vilka föreställningar det finns hos poliser och kommunala anställda om ett lagstadgat krav på samverkan och hur det kan påverka det lokala polisiära arbetet.

Bakgrunden till den nya lagen är att minska brottsligheten och istället öka tryggheten inom kommunerna (Prop. 2022/23:43). Det har som tidigare nämnts att i samband med den nya lagen får kommuner ett samordningsansvar för att samverka med relevanta aktörer i frågor som berör brottsförebyggande åtgärder. Den kritik som lagen har fått är främst riktad mot att kommunen får ett väldigt stort ansvar inom det brottsförebyggande arbetet. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har kritiserat lagen (Granstrand, 2021). Enligt SKR skulle lagen innebära att kommuner tar över polisens arbete. Kunskaper om brottsförebyggande arbetet varierar stort mellan olika kommuner (Granstrand, 2021). Organisationen Fastighetsägarna (2022) har uttryckt sig positiv till den nya lagen. Kommuner har en god lokal kännedom som är av vikt i samband med det brottsförebyggande arbetet. Trots detta betonar det av Fastighetsägarna att polisen måste få bibehålla sitt huvudansvar i det brottsförebyggande arbetet. Detta ska inte helt överlämnas till kommunen eftersom den lokala polisens närvaro är viktig för att skapa trygghet inom bostadsområden eller på allmänna platser (Fastighetsägarna, 2022). SKR har betonat att kommunens förberedelse för lagstiftningens krav kan se väldigt olika ut

(Granestrand, 2021). Risken finns att den nya lagen kräver att kommuner genomför större förändringar. Det kan exempelvis handla om ändring inom den interna organisationen eller ändring av styrdokument. I en tidningsintervju med kommunstyrelsens ordförande i Karlsborgs kommun och polisområdeschefen betonades det att deras samverkan skulle fortsätta som tidigare trots den nya lagstiftningen (Lord, 2023). Polisområdeschefen poängterade i tidningsintervjun att lagförslaget skulle ge kommunen ett större uppdrag. Ett exempel som togs upp utav de poliser som intervjuades var att trafiksäkerheten var ett område för samverkan. Kommunen kan vara behjälplig med att se över sina lokala ordningsföreskrifter gällande vägar och gator (Lord, 2023). Vidare betonades att den lokala polisen skulle i sin tur se till att ha uppsikt över trafiken.

Kommuner i Sverige innehar ett självstyre (Sveriges kommuner och regioner, 2022b). Detta innebär att kommunen styrs politiskt utav folkvalda förtroendevalda. Kommunen beslutar om sådana frågor som berör kommunen lokalt. Hur kan Polismyndigheten som är en stor myndighet påverkas utav den enskilda kommunens självstyre? I 2 § Polislagen (1984:387) definieras Polismyndighetens uppgifter som är att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten. Polismyndigheten (2022) har betonat i sin strategi för det brottsförebyggande arbetet att fokus ska vara på situationell brottsprevention. Situationell brottsprevention innebär att försöka försvåra att brott faktiskt begås genom att rikta exempelvis insatser mot objekt, offer eller plats. Med hjälp av situationell brottsprevention ändras förutsättningarna till att brott ska kunna utföras. Situationell brottsprevention skiljer sig från social brottsprevention (Polismyndigheten, 2022). Syftet med social brottsprevention är att rikta insatser eller åtgärder på individ- samt gruppnivå. Detta för att försöka minska villigheten till att begå brott. Enligt Polismyndighetens (2022) strategi för brottsförebyggande arbete ska fokuset vara inom situationell brottsprevention, men Polismyndigheten ska vid behov även hjälpa till inom den sociala brottspreventionen. Polismyndigheten har också ett lagstadgat krav på samverkan med myndigheter som Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheterna samt Socialtjänst enligt 6 § Polislagen (1984:387). Trots de lagstadgade kraven har utredningen konstaterat att den nya lagen inte ska påverka Polismyndighetens arbete (SOU 2021:49).

1.1 Syfte och frågeställningar

Den här studiens syfte är att undersöka och söka förståelse för hur en lagstadgad samverkan mellan kommuner och Polismyndigheten kan påverka det lokala polisiära arbetet. Studien kommer att analysera vilka föreställningar som finns om den nya lagen om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet och hur den kan påverka det lokala polisiära arbetet.

Följande frågeställningar kommer ligga till grund för att besvara studiens syfte

- Vilka föreställningar finns det om den nya lagen?
- På vilket sätt kan den nya lagen påverka det lokala polisiära arbetet?
- Vilka gränsdragningar finns det gentemot kommuners brottsförebyggande arbete och det lokala polisiära arbetet?

1.2 Samverkan mellan Sveriges kommuner och Polismyndigheten under tidigare år

Det brottsförebyggande arbetet i Sverige fick sin start under 90-talet (Brottsförebyggande rådet, 2017). Det var under år 1996 som regeringen beslutade om att anta ett nationellt brottsförebyggande program med namnet "Allas vårt ansvar" (Regeringen, 1996). I regeringens brottsförebyggande program betonades det att rättsväsendet inte själva kan bekämpa den brottslighet som råder (Regeringen, 1996). Det behövs resurser på lokal nivå där exempelvis kommun eller andra myndigheter samarbetar med rättsväsendet.

"Ansvaret för kampen mot kriminaliteten vilar ytterst på staten men för att den skall få genomslag på den lokala nivån krävs att alla goda krafter samverkar och att kampen förs på bred front. De brottsförebyggande insatserna på lokal nivå bör organiseras så att man på ett bra sätt kan ta till vara det medborgerliga initiativet och andra privata initiativ samt åstadkomma en effektiv samverkan mellan detta frivilliga arbete och de olika myndigheternas åtgärder" (Regeringen, 1996, s. 29).

Det huvudsakliga syftet med det nationella brottsförebyggande programmet var främst att få aktörer att börja samverka med varandra (Regeringen, 1996). För att nå ett effektivt brottsförebyggande arbete krävs det enligt programmet att aktörer inom den lokala nivån är delaktiga. Lokala aktörer som kommun, organisationer eller ideella föreningar. Under år 1996 påvisades det att kommuners brottsförebyggande arbete skiljer sig. Kommuner tillämpar olika samverkansmodeller. Exempelvis ett lokalt brottsförebyggande råd där lokala aktörer ingått som företag, organisationer eller lokal polis. Enligt programmet ska inte kommunens roll undervärderas i det brottsförebyggande arbetet. Det är via kommunen som politiska beslut kan tas och där igenom också möjlighet att skapa en inriktning för det lokala brottsförebyggande arbetet. Exempelvis genom beslut som påverkar skolan eller socialtjänst. Polisen har också en viktig roll i det lokala brottsförebyggande arbetet. Programmet uppmuntrade att inrätta ett lokalt brottsförebyggande råd där kommuner tillsammans med relevanta aktörer samverkar. Detta för att gemensamt kunna ta fram planer för vilka åtgärder som behöver vidtas. Till sist betonades vikten av att följa upp och utvärdera de åtgärder som har vidtagits.

De nästkommande åren efter införandet av det nationella brottsförebyggande programmet började fler kommuner upprätta ett lokalt brottsförebyggande råd (Brottsförebyggande rådet, 2017). I en rapport från Brottsförebyggande rådet (2013) konstaterades att 85 procent utav Sveriges kommuner hade någon form av samverkan med Polismyndigheten som aktör. Rikspolisstyrelsen publicerade en handlingsplan år 2008 som riktade sig till poliser och hur de ska samverka med kommunen.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) publicerade en samverkansmodell som riktar sig mot lokala aktörer som kommuner och poliser (Gustafsson, Nilsson & Berg, 2016). Samverkansmodellen har fem olika steg. I den framtagna samverkansmodellen är det första steget att initiera en samverkan mellan aktörerna (Gustafsson, Nilsson & Berg, 2016). Detta för att kunna hänvisa till eller visa på att det finns en överenskommelse om en samverkan. Detta kan ta sig uttryck genom beslut, överenskommelse eller handlingsplan. I dokumentet ska det bland annat framgå syftet med samverkan och tydliggöra vilka roller

de olika aktörerna har i samverkansgruppen (Gustafsson, Nilsson & Berg, 2016). Steg två handlar om att kartlägga brottsligheten och skaffa sig en lägesbild över det problem som samverkan behöver fördjupa sig i. Detta följs av det tredje steget som är en gemensam kartläggning. Den gemensamma kartläggningen görs utifrån vardera aktörs lägesbild. Enligt det fjärde steget ska den gemensamma kartläggningen leda till att aktörerna se det problem som behövs tas itu med. Aktörerna ska se till att utföra åtgärder för det problem eller behov som har identifierats. Till sist ska det ingå som sista steg att följa upp det arbetet som har gjorts och den samverkansprocess som genomförts. Det kan exempelvis handla om aktörerna anser att syftet med samverkan har uppnåtts eller inte (Gustafsson, Nilsson & Berg, 2016).

BRÅ betonar i sin rapport att när kommun och polis har använt sig utav den här typen av samverkansmodell saknas det ofta en analys som fokuserar på orsakerna till brottsproblematiken (Brottsförebyggande rådet, 2013). Det vill säga en orsaksanalys som fördjupar sig i vilka faktorer eller olika orsaker till brott. Ett annat problem som identifierades utav rapporten var att det finns svårigheter för kommunen och polisen att faktiskt hålla överenskommelsen levande. Enligt rapporten var intresset för samverkan en sådan faktor som kunde försvåra prioriteringen av samverkansarbetet (Brottsförebyggande rådet, 2013).

1.3 En ny lagstiftning om kommuners brottsförebyggande ansvar

Lagförslaget om kommuners brottsförebyggande ansvar presenterades utav regeringen i slutet av år 2022 (Regeringen, 2022). Riksdagen beslutade den 12 april 2023 att anta lagförslaget (Riksdagen, 2023). Den nya lagen träder i kraft den 1 juli 2023. Detta kommer bland annat innebära att kommuner måste ansvara för sitt brottsförebyggande arbete genom att exempelvis ta fram lägesbilder och också besluta om vilka åtgärder som behöver tas (Brottsförebyggande rådet, 2023).

Enligt 4 § i Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (LKAB) ska kommuner ta fram en lägesbild över den brottslighet som finns inom kommunens geografiska område. I framtagandet utav lägesbilder ingår det att kartlägga brottsligheten och dess omfattning samt konsekvenser. Vidare ska lägesbilderna innehålla information som kan vara av betydelse. Till sist ska det också ingå en analys av kartläggningen och informationen. Enligt 5 § i LKAB ska lägesbilderna vara underlag till beslutsfattande åtgärder. Detta innebär att kommunen behöver besluta om vilka åtgärder som måste vidtas i den s.k. åtgärdsplanen. Kommuner ska se till att minst vartannat år uppdatera lägesbilder och följa upp sin åtgärdsplan enligt 6 § i LKAB. Kommunens beslut om att anta en åtgärdsplan behöver inte göras förrän den 1 juli 2024.

Kommunen ska ansvara för att samordna det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta framgår enligt 8 § i LKAB. I nästföljande lagbestämmelse 9 § betonas det att kommuner ska verka för att skriftliga överenskommelser om samverkan upprättas med relevanta aktörer för det brottsförebyggande arbetet. Vidare framgår det att överenskommelserna ska innehålla information om syftet med aktörernas samverkan. Kommuner ska också upprätta ett strategiskt råd enligt 10 § i LKAB. Det framgår enligt lagbestämmelsen att kommuner ska verka för ett strategisk brottsförebyggande där dessa frågor hanteras i ett särskilt forum. Det vill säga i ett strategiskt råd. Kommunen ska leda

arbetet och bjuda in relevanta aktörer. Kommuner ska enligt 10 § 2 st. § i LKAB verka för att ledande befattningar/positioner från de olika aktörerna deltar.

Kommunen har som tidigare nämnts ett ansvar för det lokala brottsförebyggande arbete. Enligt 11 § i LKAB ska en kommun ha en samordanderoll för de lokala frågorna som berör det brottsförebyggande arbetet. Detta följs av 12 § i LKAB som betonar att denna samordningsfunktion ska se till att bidra med information om det brottsförebyggande arbetet samt agera som en kontaktpunkt för de externa aktörerna.

Enligt 13 § i LKAB ska kommunfullmäktige i respektive kommun besluta om vilken nämnd som ska ansvara för ledningen av kommunens brottsförebyggande arbete och att det brottsförebyggande arbetet rapporteras kontinuerligt till kommunfullmäktige.

2. Tidigare forskning

Under detta avsnitt kommer tidigare forskning kring studiens ämne att presenteras. Avsnittet för tidigare forskning är fördelat i två delar där ansvarsfrågan i samverkan och organisationskultur kommer att redogöras som är av relevans för studiens syfte och frågeställningar.

2.1 Ansvarsfrågan i samverkan

Inom det lokala polisiära arbetet är det av stor betydelse att poliser samverkar med andra lokala aktörer och medborgare. Detta för att kunna lösa den brottslighet som föreligger på lokal nivå (Ghazinour & Eriksson, 2022). Bäckström (2021) betonar att ett problem som brottslighet kan kräva att myndigheter måste samverka med varandra. Ett gemensamt ansvarstagande behövs tas från de olika aktörerna för att kunna hantera det problem som råder. När aktörer i en samverkan gemensamt tagit fram en lägesbild eller målbild kan ansvarsfrågan dyka upp. Under detta steg är det av vikt enligt Ghazinour och Eriksson (2022) att aktörerna försöker enas om vad man ska göra, det vill säga försöka reda i vem som ska göra vad. Detta kan enligt Nilsson och Nilsson Lundmark (2022) vara ett sätt i att försöka förhindra de svårigheter som kan uppstå i samband med ansvarsfrågan i samverkan. Aktörer kan också uppleva att andra aktörer "stövlar in" på dennes ansvars- eller kompetensområde (Nilsson & Nilsson Lundmark, 2022). För att undvika detta är det av vikt som tidigare har nämnts att aktörer i samverkan diskuterar och försöker reda i ansvarsfrågan.

Norska kommuner har genom åren fått ett utökat ansvar för det förebyggande arbetet kring terrorism och terrorsäkerhet (Lid, 2022). Inför den norska studien intervjuades anställda från kommunen samt lokala poliser. Anställda från kommunen arbetade oftast inom kommunens avdelning för beredskapsfrågor. Studien fann att det uppstod en ansvarsfråga mellan de två olika aktörerna som i sin tur ledde till svåra spänningar och dilemman för samverkan (Lid, 2022). Utifrån det material som studien samlade in betonade polisen som aktör att deras roll i samverkan med kommunen handlade om att försöka ge råd och vägledning. Det var tydligt att aktörerna sinsemellan inte ville var den som fattar beslut. Enligt studien ville varken kommunen eller polisen stå för beslut som behöver tas (Lid, 2022). Kommunen drivs av ett politiskt intresse som i sin tur kan medföra att man vill undvika kritik från medborgarna för att ha fattat ett särskilt beslut. Detta kan i en samverkan orsaka att en aktör försöker undvika sådan kritik och därför frångå sig ansvaret. Det vill säga att aktören "pass the buck" (Lid, 2022). Detta är enligt studien starkt kopplat till den politiska ansvarsskyldigheten och rädslan att beslut som tas kan påverka kommande val. Lid (2022) betonade att polisen vill undvika att tala för aktörer som kommunen i hur dem bör agera. Detta leder till att polisen i en samverkan med aktörer ser till att vara tydliga med att dem ger råd eller rekommendationer för att själva inte bära ansvar för ett slutgiltigt beslut. Enligt Lid (2022) tar polisen avstånd från att fatta beslut och försöker istället delegera ansvaret till kommunen. Detta för att begränsa sitt egna ansvar för besluten. Detta kan i sin tur skapa en frustration hos de båda aktörerna när rädsla över vem som ansvarar för besluten ska tas.

Utifrån Lids (2022) studie identifierades två olika tillvägagångssätt för att kunna fatta beslut i samverkan med polisen. Det första exemplet är enligt Lid (2022)

att kommunfullmäktige ställer en direkt fråga till den lokala polisen. På detta sätt kan polisen ge ett svar som kan ligga till grund för kommunens egna beslut. Det andra exemplet enligt Lid (2022) är att tillsätta en arbetsgrupp som är myndighetsövergripande. En arbetsgrupp skulle kunna innebära att aktörerna arbetar med frågorna och där exempelvis polisen inte behöver tänka på ansvarsfrågan eller vem som ska fatta beslut om vad, utan endast bidrar med sin kunskap och profession.

2.2 Organisationskultur

En samverkan för frågor som berör säkerheten i samhället är mycket viktigt (Almklov, Antonsen, Bye & Øren, 2018). Trots de viktiga frågorna kan aktörer som ingår i en samverkan eller samarbete ändå stöta på svårigheter.

I en svensk studie betonades det att svenska offentliga aktörer uppmanas att samverka med varandra (Alstam & Forkby, 2022). Detta kan enligt Alstam och Forkby (2022) bidra till vissa risker. Det kan hända att en aktörs egna organisatoriska kapacitet kan hantera den enskilda frågan bättre inom organisationen än att behöva ingå i en samverkan med andra aktörer. Alstam och Forkby (2022) betonar att det inte alltid föreligger stöd för att en samverkan mellan olika aktörer kommer att uppnå det önskvärda resultatet eller sitt syfte. En svårighet som poängteras av Alstam och Forkby (2022) är aktörernas gemensamma förståelse för de olika begrepp eller problem som samverkan berör. Det är viktigt att aktörerna har en samsyn kring problemet, det vill säga att aktörerna innehar en gemensam förståelse av problemet.

Organisationskulturen är en faktor som kan påverka en samverkan enligt Alstam och Forkby (2022). Den enskilde aktörens organisationskultur kan vara av betydelse i hur en samverkan kommer att fungera. När det sker förändringar inom eller utom en organisation kan en organisationskultur vara stark (Rolandsson, 2014). Detta kan i samband med en samverkan ge upphov till svårigheter som exempelvis hur frågan arbetas med. Det kan uppstå onödiga processer eller en tröghet som leder till att det blir svårt att gå vidare. Politiska reformer eller lagändringar kan tvinga offentliga aktörer till att utveckla samarbete med varandra (Rolandsson, 2014). En aktörs egna organisationskultur kan influera i hur samverkan faktiskt fungerar mellan aktörerna (Almklov et al., 2018).

En tidigare fransk studie undersökte samarbete mellan nationella polisstyrkor och lokala myndigheter (Mouhanna, 2019). I vissa säkerhetsfrågor är det lagstadgat att nationella polisstyrkor samt lokala och politiskt styrda myndigheter ska samarbeta med varandra. Enligt den franska studien kunde aktörerna trots lagkrav på samarbete inte undgå konflikter eller drivande utav sina egna intressen. Det handlade främst om aktörernas varierande intressen då dessa var på olika nivåer (Mouhanna, 2019). I det här fallet hade den nationella polisstyrkan prioriterat det som förelåg på nationell nivå, medans den lokala och politiskt styrda myndighetens intresse var att upprätthålla allmänhetens tillit på lokal nivå. Studien betonar också att aktörers interna organisation är av betydelse i samverkan. Exempelvis kan storleken eller hur omfattande en organisation är påverka effektiviteten i en samverkan. Det handlar enligt Mouhanna (2019) om det inom en aktörs organisation finns tillräcklighet att kunna vidta de åtgärder som krävs och se möjligheter för det.

3. Teori

I detta avsnitt kommer den här studiens valda teoretiska ramverk att presenteras. Den valda teorin för den här studien är Danermarks samverkansteori och begreppet tvingande isomorfism från den nyinstitutionella organisationsteorin. Den nyinstitutionella organisationsteorin kommer att presenteras i korthet tillsammans med en redogörelse om begreppet.

Valet av Danermarks samverkansteori har gjorts utifrån studiens syfte och med hjälp av teorin söka förståelse för faktorer som kan ha en inverkan på samverkan. Begreppet tvingande isomorfism har valts för att analysera vilken påverkan en tvingande lagreglerad integrering mellan två olika aktörer i samverkan kan ha.

3.1 Samverkansteori

Danermark (2000) har utvecklat en samverkansteori för att söka förståelse i hur olika aktörer i samverkan både hanterar, agerar och löser problem som kan uppstå. Samverkan kan identifieras som en särskild grupp av aktörer som har ett eller fler gemensamma mål som de tillsammans arbetar utifrån. Det kan exempelvis handla om att lösa ett särskilt problem. Aktörer kan då samverka tillsammans med varandra för att dra nytta av varandras resurser eller kunskaper (Danermark, 2000).

Myndigheter kan tvingas till att behöva samverka med varandra för att kunna utföra sina uppgifter (Danermark & Kullberg, 1999). Det är därmed av vikt att aktörer i en samverkan ser till att ha kunskap och förståelse för varandras verksamheter och regelverk. Aktörer kan behöva upprätta en samverkan med andra aktörer inom samma kunskapsområde (Danermark, 2000). Exempel på sådant kunskapsområde kan vara brottsförebyggande arbete. I en samverkan kan detta ge upphov till en konkurrens sinsemellan aktörerna. Det kan skapa oenigheter i vad som faktiskt är en sanning eller vad som gäller, vilket i sin tur kan bidra till konflikter om hur problemet ska förstås eller hanteras. Enskilda aktörers interna organisation kan också påverka samverkan (Danermark & Kullberg, 1999). En aktör som kommunen kan skilja sig mycket i jämförelse med andra kommuner. Kommuner är självstyrande och kan således ha strukturerat sina ansvarsområden olika. Exempelvis handlar det om ansvarsfördelningen och strukturen inom de olika kommunala förvaltningsområdena. Danermark och Kullberg (1999) har framhållit att det är av yttersta vikt att som aktör ha kunskap i hur den interna organisationen ser ut. Svårigheter kan uppstå om en aktörs organisation uppfattas som spretig.

Samverkan ställer krav både på aktörer och den interna organisationen (Danermark & Kullberg, 1999). Detta kan innebära att respektive aktör behöver ta till sig de krav som faktiskt ställs. Exempelvis kan det innebära att en aktör behöver genomföra förändringar internt för att verka för en mer gynnsam samverkan. En aktör kan behöva hantera problem som denne inte behövt göra innan samverkan.

Samverkan kan gynnas av olika faktorer som Danermark och Kullberg (1999) har identifierat och dessa är;

- Att aktörerna befinner sig inom samma geografiska område.
- Att samverkan omfattar hela organisationen.
- Att samverkan ses som ett lagarbete.
- Att aktörerna ser till att en gemensam utbildning ges till all personal.

- Att tvingande lagstiftning föreligger.

Aktörers olika regelverk kan ge upphov till svårigheter i en samverkan (Danermark & Kullberg, 1999). Enligt Danermarks samverkansteori kan aktörers olika regelverk ge ojämlika roller i samverkan (Danermark, 2000). Regelverk och lagstiftning kan peka på vem och vilken aktör som ansvarar för vad. Detta kan i sin tur innebära olika grader av ansvar som leder till svårigheter med samverkan. Det handlar främst om att de olika aktörerna kan ha olika perspektiv på hur en lag ska tillämpas. Danermark (2000) betonar att ju större skillnaden är desto svårare är det för samverkan att vara gynnsam. Regelverk och lagar kan ge en aktör i en samverkan större makt. Detta kan ge upphov till svårigheter när beslut ska fattas och där makt faktiskt begagnas och istället missbrukas (Danermark, 2000).

Danermark och Kullberg (1999) har listat exempel på faktorer som kan hämma en gynnsam samverkan;

- Allt för svävande mål för samverkan.
- Skilda kunskaper eller mål.
- Otydlig ansvarsfördelning.
- Den interna organisationsstrukturen.
- Bristande samordning av samverkan.
- Arbetsbelastningen i samverkan blir för stor.

Det kan finnas andra faktorer som är på organisatorisk- och individuell nivå som kan påverka samverkan (Danermark & Kullberg, 1999). Ett exempel är att det kan finnas en stark vilja att uppnå en god samverkan samtidigt som det kan finnas medarbetare internt inom en organisation som istället motarbetar den. Att motarbeta en samverkan kan grunda sig på en ovilja till förändring. Utifrån Danermark och Kullbergs (1999) exempel på faktorer som påverkar en samverkan beror mycket på den enskilda aktörens interna organisation.

3.2 Nyinstitutionell organisationsteori

Den nyinstitutionella organisationsteorin har sin grund i den tidigare institutionella organisationsteorin (Eriksson-Zetterquist, 2009). De mest centrala från institutionell organisationsteori är att organisationer konstant följer de regler som finns på informell och formell nivå. Detta gäller även inom som utanför organisationen enligt teorin. Med hjälp av den nyinstitutionella teorin har det kunnat identifierats hur och varför vissa reaktioner i en organisation uppstår (Eriksson-Zetterquist, 2009).

Enligt den nyinstitutionella organisationsteorin finns det en eftersträvan hos en organisation att uppnå legitimitet (Eriksson-Zetterquist, 2009). Detta för att en organisation enligt den nyinstitutionella organisationsteorin måste ha legitimitet för att överleva och för att bibehålla sitt förtroende både som organisation samt från allmänheten. Detta i sin tur leder till att organisationer ser hellre till att uppnå det som krävs för legitimitet, vilket i sin tur försvårar och skapar problem för en organisation att kunna vara effektiv (Eriksson-Zetterquist, 2009). En organisation enligt teorin blir därmed sällan rationell eftersom strävan efter att uppnå legitimitet är så stor hos en

organisation. En mindre organisation kan bli beroende utav en större och mer inflytelserik organisation. En sådan mindre organisation kan enligt teorin behöva söka legitimitet och blir därför beroende av andra organisationer som i sin tur kan leda till att organisationens ställning försvagas.

Enligt Hall (2011) krävs det förändringar i normer hos organisationer och inte bara genom organisatoriska eller institutionella förändringar. Den nyinstitutionella organisationsteorin menar som tidigare nämnts att organisationer söker legitimitet. Enligt teorin ska reformer komma högre uppifrån, exempelvis genom lagändringar (Hall, 2011). Utifrån nyinstitutionell organisationsteori betonar Hall (2011) att trots att beslut tas utav högre beslutsfattare inom organisationen kan det fortfarande finnas risk för att förändring inte sker. Hall (2011) menar att det finns ingen garanti att ett beslut om en större förändring faktiskt sker på djupet, det vill säga att en institutionell ändring faktiskt inträffar. En organisation kommer att implementera förändringar utifrån sina lokala förutsättningar och förmåga. Samtidigt betonar Eriksson-Zetterquist (2009) att en organisation som styrs alldeles för hårt kan istället orsaka interna konflikter samt brister i att bibehålla organisationens legitimitet.

3.2.1 Tvingande isomorfism

Enligt den nyinstitutionella organisationsteorin kan organisationer som integrerar frekvent och väldigt mycket börja efterlikna varandra (Eriksson-Zetterquist, 2009). Som tidigare har nämnts kan organisationer inom samma organisationsfält börja efterlikna varandra. Organisationsfält beskrivs enligt begreppet isomorfism såsom den omgivning som organisationen befinner sig vid (Eriksson-Zetterquist, 2009). Det kan exempelvis handla om att man arbetar inom samma eller liknande område. Ett sådant område kan exempelvis vara organisationer som arbetar inom det brottsförebyggande arbetet.

Begreppet tvingande isomorfism handlar om att organisationer inom samma organisationsfält kan ställa direkta eller indirekta krav på varann. Detta kan i sin tur leda till att en svagare organisation inom samma organisationsfält homogeniseras. Enligt tvingande isomorfism kan en organisation som är starkare ge påtryckningar till en svagare organisation. Detta kan leda till att den organisation som är svagare inom organisationsfältet "tvingas" till att likna eller ta efter den starkare organisationen. Eriksson-Zetterquist (2009) ger exempel på att när staten stiftar lagar är detta en form av tvingande isomorfism. När en ny lag antas kommer detta i sin tur påverka organisationer i de organisationsfält som faktiskt berörs. Detta innebär att en organisation "tvingas" till att anpassa sig efter statens upprättande av en ny lagstiftning.

4. Metod

I detta avsnitt kommer studiens tillvägagångssätt att presenteras. Vidare kommer en redogörelse för hur den här studien har samlat in data, det vill säga hur datainsamlingen har gått till. Valet av studiens analysmetod kommer också att presenteras samt en reflektion kring metodvalet för den här studien.

4.1 Datainsamlingsmetod

För att kunna besvara den här studiens syfte och frågeställningar har en kvalitativ metod tillämpats. Med hjälp av ett kvalitativt tillvägagångssätt ger det möjlighet till att fördjupa sig kring ett fenomen eller föreställning (Ahrne & Svensson, 2011). Detta innebär att med hjälp av en kvalitativ metod kan en studie fördjupa sig i att försöka förstå hur något resoneras eller pratas om. *Vilka föreställningar ger det upphov till?* Utifrån den här studiens syfte och frågeställningar har ett kvalitativt förhållningssätt ansetts vara den mest lämpligaste metoden att använda.

För att samla in data till den här studien har semistrukturerade intervjuer genomförts. Med hjälp av semistrukturerade intervjuer kan man fördjupa sig i hur respondenterna resonerar kring något för att senare försöka förstå hur de tänker eller känner inför det ämne eller fenomen man undersöker (Trost, 2010). De svårigheter som kan finnas med att genomföra intervjuer kan vara att få fram det som respondenterna vill få sagt och försöka förstå vad detta betyder (Ahrne & Svensson, 2011). Att respondenterna under intervjuerna talar utifrån vad det faktiskt känner eller sanning går inte att garantera.

Det är viktigt för den här studien att eftersträva transparens. För att upprätthålla en god transparens har den här studien konstruerat en intervjuguide. Intervjuguiden för den här studien innehåller frågor som har utgångspunkt i studiens syfte och frågeställningar. Med hjälp av en förhandskonstruerad intervjuguide kan man se till att samma frågor ställs till samtliga respondenter (Yin, 2013).

4.2 Urval

Det urval som gjorts för den här studien är polis- och kommunanställda som i sitt arbete samverkar med varandra som aktör i det brottsförebyggande arbetet. Det har inneburit att de poliser som har intervjuats samverkar på lokal eller regionalnivå med kommunen som aktör. Vidare har kommunanställda som arbetar med brottsförebyggande frågor och samverkar med polisen som aktör varit av intresse.

I den här studien har intervjuer gjorts med åtta personer. Det innebär att fyra kommunanställda samt fyra poliser har deltagit i den här studien. Den första kontakt som togs med respondenterna var genom bifogat missivbrev som skickades ut till flertalet kommuner och polisregioner. De respondenter som sedan var intresserade att delta togs det senare en vidare kontakt med. För den här studien har de som visat intresse för att delta i studien också varit dem som har deltagit, ingen selektion har därför gjorts.

För den här studien har respondenter från specifikt geografiskt område inte varit av intresse. Det har istället varit viktigt för den här studien att få genomföra intervjuer med respondenter både från större eller mindre områden. Respondenterna kan därmed skilja sig utifrån att de är verksamma i en större eller mindre kommun/polisområde.

4.3 Analyismetod

För att kunna analysera det insamlade materialet från intervjuerna har en tematisk analys använts. Med hjälp av en tematisk analysmetod har materialet analyserats för att finna olika teman (Braun & Clarke, 2006). Tematisk analys är en analysmetod som kan vara behjälplig med att söka förståelse för det man faktiskt undersöker. Ett exempel är att vid en analys av det insamlade datamaterialet kan man med hjälp av en tematisk analys se över respondenters svar (Bryman, 2018). Det vill säga om respondenterna har svarat liknande eller om det istället skiljer sig. Det finns olika tillvägagångssätt för att identifiera olika teman med hjälp av en tematisk analys. Det kan göras med hjälp av kodning eller att forskaren själv skapar olika teman utifrån sin analys (Braun & Clarke, 2006). Ett tema kan identifieras utifrån att forskaren själv tolkar den data som samlats in. Det kan också vara teman kopplade till studiens forskningsfrågor (Bryman, 2018).

För att kunna analysera det insamlade datamaterialet har detta gjorts i olika steg. I den här studien har datamaterialet från intervjuerna sammanställts. Detta har gjorts med hjälp av att sammanställa transkriberingar och anteckningar från intervjuerna. Detta görs som ett första steg i en kvalitativ analys att demontera materialet (Yin, 2013). Det följs sedan upp med att försöka finna olika teman i materialet med enlighet utav en tematisk analys. Detta steg innebär att materialet formas in till olika teman (Yin, 2013). För att bibehålla transparens har studiens syfte och frågeställningar varit en vägledning till vilka teman som har formats. De identifierade teman analyseras sedan tillsammans med studiens teoretiska ramverk och begrepp som presenteras under avsnittet för studiens resultat.

4.4 Metodreflektion

För den här studien har valet av en kvalitativ metod ansetts vara den mest lämpligaste metoden att använda. För att undersöka det insamlade materialet ger en kvalitativ metod möjlighet till att fördjupa sig om hur något exempelvis pratas eller resoneras om (Ahrne & Svensson, 2011). Utifrån den här studiens syfte och frågeställningar där fokus är att fördjupa sig i de föreställningar respondenterna har om den nya lagen är detta en metod att föredra. Ett kvantitativt tillvägagångssätt är därmed utifrån studiens syfte inte lika tillämpligt. Kvantitativ metod lämpar sig bättre till studier som använder sig av att analysera statistisk eller numerisk data (Sohlberg & Sohlberg, 2019).

De svårigheter som finns med intervjuer utifrån en kvalitativ metod är vad och om det respondenten framhäver under intervjun är korrekt (Ahrne & Svensson, 2011). Det finns ingen garanti för att respondenten faktiskt ger en korrekt bild av situationen, utan den beskriver och utgår enbart från sina egna upplevelser. För den här studien har respondenten endast pratat och reflekterat kring sin egna upplevelse av samverkan med andra aktörer. Studien har inte undersökt om dennes upplevelse är en korrekt bild av den situation som eventuellt föreligger.

Kritik har riktats mot kvalitativa metoder för att inte vara transparent (Borg & Westerlund, 2012). Det handlar exempelvis om att en analysmetod som tematisk analys ger upphov till en svår balansgång för en forskare för hur materialet faktiskt tolkas. Det vill säga hur den enskilde forskaren har tolkat materialet och vad som faktiskt är innehållet av materialet. Det krävs att en forskare som använder den här typen av analysmetod är transparent (Borg & Westerlund, 2012). Till skillnad från en studie som använder sig utav kvantitativ metod

där en forskare kan verka mer konkret genom att presentera faktiska siffror (Borg & Westerlund, 2012). Transparens är inte lika självklar för en kvalitativ metod. Den här studiens tillvägagångsätt har presenterats genom exempelvis hur teman har identifierats och arbetas fram för att analysera det insamlade datamaterialet. Den svåra balansgången som kvalitativa metoder har fått kritik för kan med hjälp av en studies syfte och frågeställning skapa en riktning i det teman som identifieras och är av relevans. Enligt Vetenskapsrådet ska en studie följa särskilda kvalitetskrav för att åstadkomma en god vetenskaplig kvalitet (Vetenskapsrådet, 2017). De kvalitetskrav som Vetenskapsrådet bland annat ställer handlar om representativitet, transparens och överförbarhet (Vetenskapsrådet, 2017). För att uppnå en god vetenskaplig kvalitet är det av vikt att man i sin studie är öppen och resonerar hur man har gått tillväga. Det är av yttersta vikt för den här studien att visa tydligt hur materialet för den här studien har samlats in, tolkats genom tillämpbar analysmetod samt resultatet utav detta.

5. Forskningsetik och Datahantering

För detta avsnitt ska studiens etiska övervägande diskuteras och redogöras för hur den här studien har tillämpat de krav som ställs utifrån de forskningsetiska principerna samt dataskyddsförordningen.

5.1 Etiska överväganden

Enligt Vetenskapsrådet ska en studie följa särskilda forskningsetiska principer för att åstadkomma en god vetenskaplig kvalitet (Vetenskapsrådet, 2017). Denna studie har som tidigare nämnts genomfört intervjuer. Detta innebär att det finns forskningsetiska krav från Vetenskapsrådet som forskare måste ta hänsyn till.

De forskningsetiska principerna består av fyra huvudkrav (Vetenskapsrådet, 2002). Ett av kraven är konfidentialitet. Detta innebär att den som deltar i en studie ska i största möjliga mån ges total konfidentialitet (Vetenskapsrådet, 2002). I denna studie har respondenterna som deltagit anonymiserats. I avsnittet för resultat presenteras respondenten endast med yrkestitel som "Kommun" eller "Polis". Detta för att svaren från respondenterna inte ska kunna knytas till specifik respondent som leder till att denne går att identifiera. Innan intervjutillfället fick varje respondent fylla i en blankett från Umeå Universitet för samtycke och information om personuppgiftsbehandling. De personuppgifter som har uppkommit under intervjuerna har blivit oidentifierbara i studien. Det har handlat exempelvis om fullständigt namn, yrkestitel eller när denne har pratat om någonting som kan kopplas till denne som en direkt eller indirekt personuppgift.

För att kunna medverka i en studie krävs det enligt de forskningsetiska huvudkraven att respondenten samtycker till detta. I samband med att studiens missivbrev (bilaga 1) skickades ut framgick detta krav samt ett tydliggörande om frivilligheten att delta. För att säkerställa ännu en gång om respondentens samtycke ställdes frågan på nytt innan intervjun påbörjades. Detta för att återigen vara tydlig och säkra att respondenten har fått information om att denne närsomhelst hade möjlighet att avbryta sin medverkan. Vidare framhålls det enligt de fyra huvudkraven att en respondent ska ges information om syftet med studien. Som tidigare nämnts gjordes detta i samband med missivbrevet samt innan respektive intervju inleddes. Till sist ställs det krav på att data eller material som samlats in från intervjutillfället med respondenterna endast ska användas till den specifika studien (Vetenskapsrådet, 2002). Den information som de forskningsetiska kraven samt dataskyddsförordningen ställer fick varje respondent i samband med den första kontakten där både missivbrev och blanketter för samtycke bifogades. Vidare återgavs samma information innan intervjuerna startades där den enskilde respondenten också fick tillfälle att samtycka till att intervjun ljudinspelades. Med hjälp av öppenhet och transparens har den här studien genom att ha intervjuguiden och missivbrevet tillgänglig som bilaga kunna visa på hur man har beaktat de krav som de forskningsetiska principerna ställer (Trost, 2010).

5.2 Personuppgiftsbehandling

Den här studien har som tidigare nämnts genomfört intervjuer med respondenter som arbetar inom kommun och Polismyndigheten. Det material som samlas in från intervjuerna har avidentifierats och kodas om för att det inte ska vara möjligt att identifiera den enskilde respondentens svar i den här studien. Personuppgifter har behandlats under hela studentarbetet fram till att studentarbetet blivit godkänt.

Dataskyddsförordningen ställer särskilda krav på hur personuppgifter får hanteras (Integritetskyddsmyndigheten, 2021). För den här studien har personuppgifter som namn, e-postadress samt information om dennes arbete samlats in. Varje enskild respondent måste ge sitt samtycke för att personuppgifter får samlas in. Samtycke har samlats in genom Umeå Universitets blankett för samtycke och information av personuppgifter i studentarbeten (Umeå Universitet, 2023). Det ställs också krav utifrån dataskyddsförordningen att den som får sina personuppgifter behandlade ska ge sitt samtycke till detta och få information om hur deras personuppgifter ska behandlas (Integritetskyddsmyndigheten, 2021). I den tidigare nämnda blanketten tillsammans med missivbrevet för studien har respondenten informerats om behandling av personuppgifter. De personuppgifter som samlats in har enbart varit kontaktinformation för att kunna vara i kontakt med den respondent som deltagit. Trots att respondenterna har talat om något under intervjuerna som kan anses som en personuppgift på ett indirekt eller direkt sätt har detta avidentifierats och istället kodats om. Exempelvis har det handlat om när respondenten har talat om olika geografiska områden. Det ska inte vara möjligt att identifiera den enskilde respondentens svar. Respondenten presenteras endast enligt följande mall;

Yrkestitel (Kommun eller Polis) och nummer (numrering 1-4)

Detta är ett val som den här studien har gjort för att upprätthålla det konfidentlitetskrav som de forskningsetiska principerna ställer samt enlighet med dataskyddsförordningen. Valet att presentera på detta sätt är för att visa tydligt med vad som har sagts under intervjuerna med tillhörande citat. Numreringen är utan inbördesordning och ett sätt för att anonymisera och avskilja varje respondent och deras svar.

6. Resultat

I det här avsnittet kommer studiens resultat att presenteras. Utifrån studiens syfte och frågeställningar har materialet från intervjuerna delats in i tre olika teman enligt den tematiska analysen som gjorts. De olika teman kommer att presenteras nedan med citat från intervjuerna med respondenterna.

6.1 Upplevelser av den nuvarande samverkan mellan kommunen och polisen

Samtliga respondenter i den här studien framhöll att de upplevde i grund och botten att respektive part som kommun samt polis var en god samverkanspartner. En av respondenterna Polis 1 betonade vikten av att Polismyndigheten samverkar tillsammans med kommunen.

Det är viktigt att en samverkan finns då det är mycket som sker inom kommunen som festivaler, serveringstillstånd samt andra tillstånd som krävs från kommun. (Polis 1)

Utifrån det insamlade materialet kunde samtliga respondenter bekräfta att de var i en aktiv samverkan med varandra. Samtliga respondenter beskrev att deras samverkan handlade främst om att lösa de problem som faktiskt råder. Detta överensstämmer med Danermarks (2000) identifiering utav syfte med att inleda samverkan. Utöver detta beskrev samverkan mellan aktörerna ha ett brottsförebyggande syfte. Kommun 2 betonade dock att det fanns en önskan från kommunen att samverka ännu mera med den lokala polisen.

De flesta av respondenterna framhöll att den aktiva samverkan fanns beskrivet i olika dokument som exempelvis genom samverkansöverenskommelser eller medborgarslöften. Kommun 4 framhöll att de var generellt nöjda med samverkan och där de betonade att det faktiskt är medborgarlöfena som sätter tryck på att polisen faktiskt gör något. De som hade samverkansöverenskommelser tillsammans med respektive aktör kommun/polis betonade att detta var ett väldigt övergripligt dokument. Kommun 3 beskrev deras samverkansöverenskommelse på följande sätt;

Det finns en övergripande samverkansöverenskommelse som är det övergripande skalet och strukturen för hur samverkan ska se ut. (Kommun 3)

Under intervjuerna frågades respondenterna angående samverkan och om det fanns en överenskommelse, riktlinjer eller styrande dokument för deras samverkan. Det har som tidigare nämnts hänvisat främst till en övergripande samverkansöverenskommelse. Polis 3 betonade för att en god samverkan ska fungera krävs det att det finns en bra struktur för hur samverkan ska bedrivas. Enligt Danermarks (2000) samverkansteori gynnas en samverkan om det finns tydliga strukturer och att aktörerna är införstådda i vad som är syftet med den upprättade samverkan. Vidare betonade polis 3 att det måste finnas skrivet i ett annat dokument än de upprättade överenskommelser som finns. Ett dokument som kan följas upp på chefsnivå. Detta för att kunna besluta om vilka resurser och prioriteringar som bör göras utifrån det brottsförebyggande arbete. Enligt polis 3 ska detta gälla både för kommun och polis.

Svårigheter med den nuvarande samverkan mellan aktörerna handlade främst om att kunna fatta beslut samt frånvaro av representanter på chef- eller ledarnivå. Polis 3 framhöll att chefer måste vara med för att kunna fatta beslut på sittande bord.

Ibland är chefer med eller så är dem inte med. Det kan inte bara vara samordnare som deltar. Det blir lätt att det är övriga organisationen som är i ett forum där man inte kan fatta beslut. Grunden ska vara att kunna ta beslut på sittande bord. Man ska kunna lyfta upp ett problem och kartlägga detta därefter ska man kunna gå för beslut för vilken insats man ska göra. (Polis 3)

Utifrån respondenternas beskrivningar utav sina upplevelser av den nuvarande samverkan fanns det en uttrycklig önskan om att inkludera ledningsfunktioner. Detta för att dels kunna fatta beslut om vilka brottsförebyggande insatser eller riktningar som samverkan ska ta vid. En svårighet som kunnat identifieras är att kunna fatta beslut på plats. Danermarks (2000) samverkanteori har framhållit att det är av vikt att organisationer har god förståelse för den interna organisationen. Det innebär vem eller vilka som får fatta beslut och vad som kan delegeras vidare. Detta gäller inte enbart internt inom organisationen, utan i helhet som exempelvis i en samverkansgrupp. Enligt Danermark och Kullberg (1999) är en gynnande faktor att inkludera flera nivåer av exempelvis tjänstepersoner. Det behöver inte nödvändigtvis enbart vara personer med ledande positioner som delta i samverkan. Enligt Danermark (2000) samverkansteori är det istället viktigt att inkludera fler för att få samverkan mer omfattande. Som tidigare har nämnts har det utifrån det insamlade materialet kunnat identifierats att det finns en önskan om att chef- och ledare behöver vara mer aktiva i en samverkan. Det kan exempelvis handla om att fatta beslut på sittande bord eller att chef/ledare är aktiva under processen. Lid (2022) har poängterat att polisen som aktör i en samverkan med kommunen gärna undviker att ta ett slutgiltigt beslut. När polisen kommer fram till någonting är det endast utifrån råd eller rekommendationer och inte beslut (Lid, 2022).

Kommun 1 beskrev sina upplevelser i samverkan med den lokala polisen som något som inte hade funkat utifrån vad kommunen hade hoppats på. Utifrån den samverkansöverenskommelsen som samverkansaktörerna tog fram fanns en upplevelse att den lokala polisen inte hade gjort det man faktiskt kommit överens om.

Åtagande är ju en riktning och att vi vill ta oss dit. Det har inte funnits någon övilja, men det har inte funkat som man har hoppats på. Polisen har inte gjort sitt, då det finns olika behov från polisen enligt vår socialtjänst. (Kommun 1)

Kommun 3 betonade att det handlar om två helt olika myndigheter som ska samverka med varandra. De kan uppstå vid möten eller forum med aktörerna att de ser olika på ord och begrepp. Detta kan i sin tur leda till onödiga svårigheter med samverkan. Utifrån Danermarks (2000) samverkanteori kan aktörer som är verksamma inom samma kunskapsområde ha olika perspektiv för hur ett problem ska lösas. För att undvika detta är en gynnande faktor för samverkan att vara tydlig (Danermark & Kullberg, 1999). Utifrån det insamlade materialet har det identifierats att det är viktigt att aktörerna har en gemensam syn. Detta gäller främst syftet med samverkan, begrepp och ord som är återkommande inom det brottsförebyggande arbetet. Alstam och Forkby (2022) bekräftar i sin studie att det finns faktorer som ger svårigheter med en samverkan. Den gemensamma

förståelsen och samsyn kring den problematik som finns är viktiga faktorer för att få en gynnsam och fungerande samverkan (Alstam & Forkby, 2022).

Utifrån det insamlade materialet från intervjuerna ges exempel på att det behövs tydlighet i samverkan och där det är av vikt att det finns ett dokument som överensstämmer med verkligheten. Ett dokument som beskriver de processer som förekommer inom samverkan. Det kan exempelvis handla om beslutsgångar eller vad som faktiskt ska göras förankras med hur det praktiskt taget ser ut. Det är tydligt från respondenterna att det inte räcker med ett dokument som ”enbart” beskriver syftet med samverkan. En annan viktig faktor som har identifierats är behovet av att chef- och ledare som närvarar under mötena eller forum för samverkan i det brottsförebyggande arbetet. Till sist har det också identifierats svårigheter som samsyn inför en samverkan. I detta inkluderas både aktörernas förväntningar och förståelse för problem som begrepp i det brottsförebyggande arbetet.

6.2 Oron över den interna organisationen och kulturen

Den nya lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar träder i kraft den 1 juli 2023. Under intervjuerna frågades samtliga respondenter kring den nya lagen och om deras egna förberedelser inför detta. Kommun 3 beskrev att de ansåg sig vara väl förberedda inför den nya lagstiftningen. Många av respondenterna hänvisade bland annat till att de arbetar enligt BRÅ:s publicerade böcker om samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete och orsaksanalys. Vidare framhölls det av Kommun 3 att de säkerligen skulle behöva ingå fler överenskommelser med andra aktörer som är relevanta för det brottsförebyggande arbetet. Kommun 4 ansåg att de inte heller skulle behöva göra några större anpassningar. Enligt Polis 4 kunde denne se att flera kommuner inom dennes polisregion uppfyller de krav som den nya lagstiftningen ställer. Danermark och Kullberg (1999) har betonat att tvingande lagstiftning kan vara gynnsam för en samverkan. Det innebär dels att en samverkan ”måste” upprättas och problem tas vid för att lösas. I korthet kan det innebära att en positiv skiftning sker som leder till att det blir en förändring och att problemet inte blir ”löst hängande” i väntan på att någon eller några ska ta tag i det. Enligt Danermark och Kullberg (1999) kan en lagstiftning ge sådan effekt att aktörer i samverkan ser till och ta tag i problemet.

Det fanns en oro hos både kommuner och poliser som deltog i denna studie och som kunde identifieras med hjälp av en tematisk analys. Enligt Polis 4 hade denne uppfattningen att de mindre kommunerna kan ha svårare att anpassa sig till den nya lagens krav.

I glesbygdkommuner och i mindre kommuner där har dem inte den här organisationen. Många har valt att ha trygghetssamordnare och dem har ett stort jobb att göra då funkar inte samverkan lika bra när det inte finns någon att samverka med. Det ser väldigt olika ut i hur kommunens har ställt sin organisation och hur dess kontaktyta ser ut med polisen. Men med det säger jag inte att det inte finns samverkan för dessa kommuner utan att det istället handlar om att det inte har det utifrån lagkraven. (Polis 4)

En aktörs interna organisation har identifierats som ett bekymmer hos respondenterna. Det främsta har handlat om att kommuner inom en polisregion skiljer sig så pass mycket. Kommuner innehar enligt lag kommunalt självstyre (Sveriges kommuner och regioner, 2022b). Detta innebär att kommunen fattar egna beslut om sådant som berör

kommunen lokalt. Den interna organisationen hos en kommun kan därför se mycket olika ut. Förvaltningar kan vara strukturerade på olika sätt. Den som jobbar med det brottsförebyggande arbetet inom kommunen behöver inte nödvändigtvis vara placerad inom en förvaltning inom kommunen, utan det kan vara utspritt. Danermark och Kullberg (1999) har betonat att samverka med en aktör som kommunen kan vara svårt. Det handlar främst om att det internt hos kommunen kan vara svårt att veta vem som exempelvis har delegat för att fatta beslut eller vem som ansvarar för de olika verksamhetsområdena eftersom förvaltningarna är väldigt isolerade inom sitt egna ansvarsområde. Kommun 1 framhöll att det fanns en farhåga att alla förvaltningar inom kommunen inte var införstådda i att kommunen får ett brottsförebyggande ansvar. Detta skapar oro att förvaltningar inom kommunen inte har förståelse eller kunskap kring den nya lagstiftningen samt brottsförebyggande arbete. Det brottsförebyggande arbetet är brett och behöver involvera flera aktörer inom den interna organisationen. Exempelvis hemtjänstpersonal, skolpersonal och kommunala bostadsbolag (Sveriges kommuner och regioner, 2022a). Det kan också enligt respondenterna i en samverkan vara svårt att hålla reda på de olika typer av samordnare eller titlar från kommunen. Samtidigt lyfter exempelvis kommun 1 upp svårigheten att få tag i rätt person hos en samverkansaktör på grund av den interna organisationen. Detta har tagits upp utav respondenter både från kommunen och polisen. Kommun 1 tog upp att de har olika poliskontakter beroende på vilken brottsproblematik som råder. Polis 3 tog istället upp att det måste finnas en samordnare hos kommunerna och bättre intern struktur inför den här lagen. Det måste vara tydligt hos kommunen eftersom dem får en tydlig samordnarroll i samband med att den nya lagen träder i kraft. Detta kan anses som en gynnande faktor för samverkan (Danermark & Kullberg, 1999).

Kommunen får en tydlig samordnarroll, vilket polisen är väldigt tacksam över. (Polis 3)

Alstam och Forkby (2022) har i sin studie tagit upp att den interna organisationskulturen kan ställa till det i samband med en samverkan. De olika aktörernas interna organisationskultur kan vara av betydelse i hur väl en samverkan faktiskt fungerar. Alstam och Forkby (2022) tar upp i sin studie att det kan uppstå svårigheter i en samverkan när en aktörs interna organisationskultur har svårigheter att arbeta med en särskild fråga. Detta gäller också när förändringar sker inom organisationen. Detta kan leda till att det uppstår svårigheter i processen att kunna arbeta vidare i en samverkan med andra eftersom den interna organisationskulturen sätter stopp för det fortsatta arbete (Alstam och Forkby, 2022).

Det finns en farhåga inför den nya lagstiftningen som har identifierats med hjälp av en tematisk analys. Det handlar inte enbart om den kommunala organisationens interna förutsättningar, utan även om polisens organisation. Den nya lagstiftningen ställer krav på att genomföra uppföljningar och utvärderingar. Utifrån det insamlade materialet har de polisiära respondenterna beskrivit sina föreställningar att detta är något som polisen internt brister vid. Polis 1 beskrev sina upplevelser att det sällan görs interna uppföljningar eller utvärderingar efter genomförda insatser.

Interna uppföljningar och dokumentation görs sällan. Vi är dåliga på att skicka kunskap vidare. (Polis 1)

Detta kan som tidigare nämnts enligt Alstam och Forkby (2022) ställa till det i en samverkan tillsammans med andra aktörer. Enligt 11 § i LKAB ska kommuner ha en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor. Det följs vidare enligt 10 § i samma lag att ett strategiskt råd ska upprättas för att kunna arbeta med de strategiska brottsförebyggande frågorna. Av samma lagbestämmelse framgår det att detta ska ledas utav kommunen och där relevanta aktörer ingår. Polismyndigheten är en sådan aktör som bör anses som mycket relevant för dessa frågor. Det ställs krav på kommunen att ta fram lägesbilder och åtgärdsplaner enligt 4-5 §§ i LKAB. Den oro som tagits upp av de polisiära respondenterna handlar främst om att det kan ställas krav från kommunen att arbeta med analyser eller uppföljningar. Som tidigare nämnts har det framhållits att den interna organisationen hos polisen brister med den här typen av arbete. Polis 4 lyfte fram sin föreställning att polisen är duktiga på att genomföra kartläggningar samt upprättande av problembilder. Vidare berättade Polis 4 att det fanns en oro att det internt kommer bli en utmaning för polisen. Det handlar främst om att polisen kan behöva vara delaktiga i samverkan att arbeta med utvärderingar, uppföljningar samt analyser.

Det som lagstiftaren vill är att analysera problembilden, vilket kommer bli en utmaning i samverkan att analysera den här bilden. Det måste göras orsaksanalyser för att vi ska hitta rätt åtgärder. Vi på polisen behöver bli bättre likaså kommunerna. Just nu i det här läget handlar det om kompetenshöjande åtgärder och hur vi samverkar. (Polis 4)

Det ställs indirekta krav på Polismyndigheten som aktör i samverkan. De oroföreställningar som tagits upp av de polisiära respondenterna handlar främst om att vara delaktiga i arbetet med analyser eller utvärderingar. Danermark (2000) har framhållit att regelverk och lagstiftning kan påverka en samverkan på sådant sätt att aktörerna får ojämlika roller. Organisationer har olika status och makt. Kommuner har ett lagkrav där Polismyndigheten indirekt kan behöva bli delaktig i kommunens arbete. Om Polismyndigheten har brister som beskrivits av de polisiära respondenterna kan detta hämma processen för samverkan enligt samverkanteorin. Det interna förhållningssättet kan mötas av upprymdhet eller ovilja till förändring när och om kommunen vill inkludera de som aktör i samverkan för det lokala brottsförebyggande arbetet (Danermark, 2000).

6.3 Påverkan på det lokala polisiära arbetet

Utifrån det insamlade materialet från intervjuerna har respondenterna betonat att den nya lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar kommer att påverka kommuner på ett eller annat sätt. Lagen ställer ett skall-krav och ger kommunen en tydlig roll, vilket i sin tur kommer påverka det lokala polisiära arbetet enligt polis 1.

Å ena sidan kommer det påverka eftersom det är ett skall-krav för kommun, de får en mer tydlig roll. Det är inte valbart.

...Kommunen kommer ställa högre krav på polisen och ha åsikter i det som polisen ägt till nu. (Polis 1)

Det har identifierats en oro bland de polisiära respondenterna inför den nya lagen och dess påverkan på det lokala polisiära arbetet. Kommuner får ett "skall-krav" där det finns en oroföreställning om att polisen behöver vara mer tillgänglig eller samverka i frågor som är viktigare för kommunen än hos polisen. Polis 4 beskriver att denna oro finns bland kommunpolis. Enligt samverkanteorin pekar regelverk och lagstiftning på vem

som har ansvar och inom vad (Danermark, 2000). För Polismyndigheten definieras deras arbete enligt 2 § Polislagen (1984:387). Polisens arbete är att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Danermark (2000) har betonat att i en samverkan har aktörerna olika roller och grader av ansvar. Då kommunen har ett krav på sig utifrån den nya lagstiftningen kan detta skapa en obalans eller ojämlikhet i rollerna bland aktörerna i samverkan (Danermark, 2000). Det beslut som kommunerna har mandat över i samband med den nya lagstiftningen kan leda till att andra aktörer behöver eller tvingas till att acceptera den eventuella maktförskjutning som blir. Mouhanna (2019) har i sin studie betonat att de olika myndigheterna kan ha skilda intressen inom det polisiära arbetet. När det sker förändringar likt implementering utav en ny lag kan detta påverka en organisation (Hall, 2019). Den interna organisationen kan påverkas av en lag likt detta. De förändringar som krävs för att vara förenlig med lagen kan hämmas när organisationskulturen är stark. En organisationskultur kan vara så stark att det istället får en effekt att den blir starkare (Rolandsson, 2014). Detta försvårar samverkan om processen saktas ner av ovilja till förändring (Danermark, 2000).

Ändringar i lagstiftningen kan tvinga myndigheter till att samarbeta eller samverka med varandra. Som tidigare nämnts har det identifierats att kommuner och Polismyndigheten har någon form av samverkan inom det lokala brottsförebyggande arbetet. Den förändringen som sker i samband med den nya lagen är att kommuner måste som tidigare nämnts upprätta en samverkan inom det lokala brottsförebyggande arbetet. Enligt begreppet tvingande isomorfism kan en lagstiftning påverka en hel organisation och så långt som ner till den enskilda medarbetaren (Eriksson-Zetterquist, 2009). Det är staten som stiftar lagar och som i sin tur påverkar myndigheter och deras organisation. Kommunpoliser kan bli tvingade till att genomgå förändringar för att möta upp de krav som kommuner ställer. Detta för att kommuner själva ska se till att följa den lagstiftning som gäller. Enligt begreppet tvingande isomorfism kan inflytelserika organisationer påverka andra organisationer inom samma organisationsfält (Eriksson-Zetterquist, 2009). Ett organisationsfält är den omgivning som organisationen befinner sig vid (Eriksson-Zetterquist, 2015). I detta fall skulle det kunna vara tillämpligt inom det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta kan för aktörer i en samverkan skapa frustration och svårigheter eftersom det blir ett maktskifte om vem som äger frågorna (Danermark, 2000). Sveriges kommuner får ett lagkrav som ger ett visst inflytande i dessa frågor. Polis 1 har betonat att polisen har varit motorn i det brottsförebyggande arbetet och att samverka med andra aktörer kring dessa frågor.

Polisen har varit motorn. Mer strukturerad och har taktpinnen och ska falla in kommunen.

.. De mindre kommunerna har inte resurser eller kunskapen om det brottsförebyggande arbetet och där har vi oftast inte en fungerande samverkan idag. Storebror och lillebror fungerar inte. (Polis 1)

Som tidigare nämnts vidhåller begreppet tvingande isomorfism att en organisation på ett eller annat sätt tvingas till en förändring. Enligt begreppet kan organisationer som är starkare eller mer inflytelserika "tvinga" svagare organisationer att anpassa sig efter dem. Den nya lagstiftningen är tydligt med vad kommuner ska göra för att uppfylla de krav som ställs. Begreppet skulle kunna användas på den eventuella situationen som uppstår mellan kommuner och poliser i samband med den nya lagen.

Polisen ska bland annat arbeta med att förebygga brott. I samband med den nya lagen blir kommuner också en del av det brottsförebyggande arbetet, vilket ger dem ett visst inflytande på lokal nivå. Kommuner och poliser samverkar med varandra. Kan en lagändring som stärker kommunens roll i det lokala brottsförebyggande arbetet i sin tur försvaga polisens position inom området? Den nya lagen ger kommunen en särskild roll för att samordna samverkan för det lokala brottsförebyggande arbetet. En frågeställning som uppstår är vad får polisen för roll när kommunen får en starkare roll inom organisationsfältet för det lokala brottsförebyggande arbetet? En rädsla som Polis 3 betonade var att implementering utav den nya lagstiftningen skulle innebära att den situationella brottspreventionen flyttas över till kommunen.

Situationell brottsprevention är polisens brottsprevention. Vi ska stötta den sociala brottspreventionen, där ska vi vara stöd åt exempelvis kommunen och verka som samverkanspartner främst. (Polis 3)

Situationell brottsprevention innebär i korthet att förhindra eller försvåra gärningspersoner från att begå brott (Brottsförebyggande rådet, 2023). Det kan exempelvis handla om att förändra miljöer eller öka svårigheter att begå brott. Detta är en gränsdragning som har lyfts fram av respondenterna, framförallt av de polisiära respondenterna. Det är väldigt tydligt av de polisiära respondenterna att de ska stötta kommunernas arbete i den sociala brottspreventionen. Polis 2 betonade att i samband med den nya lagstiftningen om kommuners brottsförebyggande ansvar kommer kommuner behöva ta ett större ansvar tidigt för att hjälpa barn och ungdomar.

Framförallt kommer kommunerna ha ett större ansvar att tidigt hjälpa ungdomar och barn.

... I det tidiga skedet är det större ansvar på kommunen. (Polis 2)

En samverkan med skilda aktörer kan ingiva olika perspektiv på det problem som ska tas an. Enligt Danermarks (2000) samverkansteori kan en stor skillnad mellan aktörerna öka sannolikheten för att samverkan medför svårigheter. De kan också uppstå en konkurrens mellan aktörer i en samverkan. Danermark (2000) har framhållit att personer som representerar olika organisationer i en samverkan kan företräda inom samma kunskapsområde. Detta kan ge upphov till oenighet för vad som verkligen gäller. Polis 3 har som tidigare nämnts beskrivit att polisen ska arbeta situationellt, men stötta kommuner i arbetet med social brottsprevention. Den gränsdragning som har identifierats är de olika brottspreventionerna.

Respondenterna från kommunal verksamhet betonar att den nya lagen främst kommer påverka kommunerna. Kommun 2 poängterade att det är viktigt att kommunen också ser till att de är behjälpliga med den information de har och informerar polis om exempelvis fastigheter eller skolor. Vidare betonas det att kommunen ska se till att jobba mot samma mål som polisen. Kommun 3 poängterade att gränsdragning mellan vad som är det brottsförebyggande ansvaret hos polisen respektive kommun inte framgår av lagen.

Det framgår inte av den nya lagen, utan det framgår att kommunen ska ha ett ökat ansvar. Detta innebär inte att polisen inte ska arbeta brottsförebyggande. Den nya lagen ska inte innebära att polisen backar. Kommuner har också mycket möjligheter och rådigheter över brottsförebyggandefrågor. (Kommun 3)

Kommun 4 framhöll att polisen har en tydlig och fyrkantig roll. Det fanns dock en oro enligt Kommun 4 att den nya lagen kan medföra svårigheter för polisen. Svårigheter som kan påverka polisen internt då det kan bli otydligt med vad dem ska göra i det brottsförebyggande arbetet när kommunen får ett större ansvar i frågan.

Min bild av polisen är att det är ganska enkelt att få svar från dem och vad som dem anser vara inom sitt uppdrag. Kanske blir det mer otydligt för polisen just nu? Det här kan vi göra och inte göra.

...Vi får väl se om det för polisens del blir otydligt. Det har varit enkelt med vem som gör vad tidigare. Vi är så lokalt förankrade. (Kommun 4)

De förberedelser som Polismyndigheten har gjort råder det delade meningar om enligt de polisiära respondenterna. Det hänvisades bland annat till Polismyndigheten strategi som upprättades år 2022. Vidare betonar exempelvis Polis 4 att det behövs en informationskampanj om den nya lagen inom Polismyndigheten.

Lokalpolisområdeschefer skulle behöva ha en informationskampanj om lagen. Det kommer ställas krav på att de är införstådda i lagen som exempelvis samverkan i ett strategiskt råd. (Polis 4)

Som tidigare nämnts har Danermarks (2000) samverkansteori framhållit att de är av vikt att alla aktörer i en samverkan har samma syn av det regelverk som finns. Det framgår enligt 10 § 2st LKAB. att kommuner ska se till att försöka få ledande representanter från samverkansaktörerna. Detta skulle i sin tur innebära att lokalpolisområdeschefer behöver vara väl införstådda om detta skulle bli ett krav från kommunerna på sådant deltagande. Polis 1 betonar att Polismyndigheten har sedan det blev tal kring en lag om kommuners brottsförebyggande arbete varit inställda på att en lag ska stiftas om det här.

Man har utgått från att detta skulle klubbas igenom, men man har inte tagit tag i det förens nu. Det har hänt att man har lyssnat av och bara rycker på axlarna. (Polis 1)

Det finns dock en upplevelse av att kunskapen skiljer sig internt hos de olika polisregionerna. Polis 4 upplevde att det fanns ett behov av att polisen internt delar med sig utav den kunskap eller erfarenheter som finns med samverkan. Detta kan exemplifiera det som Danermark har framhållit utifrån sin samverkanteori (Danermark, 2000). Att i samband med den nya lagen som reglerar krav på samverkan också ger den enskilda aktörerna ett problem som de behöver handskas med. I detta fall skulle det kunna handla om interna utbildningsinsatser för att kunna möta upp sin samverkansaktör som kommunen.

Sammanfattningsvis är det tydligt att den nya lagen kommer ha en påverkan enligt samtliga respondenter för den här studien. Utifrån den tematiska analys som gjorts av det insamlade materialet från intervjuerna finns det en oro att lokala polisen som kommunpolis faktiskt kommer få mycket mer att göra. Det har också tagits upp en eventuell gränsdragning som framförallt de polisiära respondenterna har framhållit. Det är tydligt utifrån polisens brottsförebyggande strategi att arbeta med situationell brottsprevention. Det råder oklarheter kring synen på de olika brottspreventionerna som social- respektive situationell brottsprevention. Kommuner får en starkare roll inom organisationsfältet för det lokala brottsförebyggande arbetet. Det kan i sin tur leda till att polisens roll försvagas och att de backar för mycket inom det brottsförebyggande arbetet

på lokal nivå. Vidare har en oro identifierats bland de polisiära respondenterna. Den nya lagen kan komma att sätta press på att Polismyndigheten ska arbeta med sådant som de inte varit bra på som exempelvis utvärdering och uppföljning. Detta kan också vara en hämmande faktor för samverkan.

7. Diskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur den nya lagstiftningen om kommunens ansvar för det brottsförebyggande arbetet kommer påverka det lokala polisiära arbetet. De upplevelser som har kunnat identifierats är att respondenterna ser positivt på den nuvarande samverkan. Det har dock betonats att det finns höga förväntningar och otydligheter i den samverkan som bedrivs idag. Det handlar främst om skilda perspektiv på de olika begrepp som förekommer inom det brottsförebyggande arbete samt vad man egentligen har kommit överens om i sin samverkanöverenskommelse. *Vem ska göra vad?* Trots detta poängteras det utav både de kommunala och polisiära respondenterna att ledningen behöver vara delaktiga i samverkan. Som studiens resultat har kunnat visat finns det både behov och en önskan om att kunnat fatta beslut på sittande bord. Det är två olika organisationer som ska samarbeta i det brottsförebyggande arbetet där aktörernas erfarenheter utav detta kan skilja sig.

Enligt den propositionen (2022/23:43) till lagen om kommuners ansvar för det brottsförebyggande arbetet ska kommuner och Polismyndigheten anses som den centrala kärnan för det lokala brottsförebyggandet arbetet. Utifrån studiens resultat har det identifierats att det finns orosföreställningar bland poliser. Det finns en oro att den nya lagen skulle innebära ännu mera jobb och ställa högre krav på kommunpoliserna. Den nya lagen innehåller krav som kommunerna måste följa med detta följs också en ängslan att kommuner kommer ställa högre krav och ha åsikter i de frågor som polisen tidigare har ägt inom det lokala brottsförebyggande arbetet. Som tidigare har nämnts framhåller begreppet tvingande isomorfism att starkare organisationer kräver att svagare organisationer ska anpassa sig (Eriksson-Zetterquist, 2015). Detta skulle kunna vara en sådan påverkan som den nya lagstiftningen kan få på det lokala polisiära arbetet. Kommunen kommer på ett eller annat sätt blir mer involverade i det brottsförebyggande arbetet. Flera förvaltningar inom kommunerna kommer engageras i det brottsförebyggande arbetet. Exempelvis inom stadsbyggnad, skola och socialtjänst. Det kan bli stora förändringar organisatoriskt hos den enskilda kommunen. Kommuner får en helt annan roll i det lokala brottsförebyggande arbetet. Den nya lagen ger kommuner ett särskilt ansvar samtidigt som de får mer inflytande i det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta kan i sin tur leda till som tidigare har nämnts att detta blir otydligt för polisen och deras förebyggande arbete på lokal nivå. *Vem äger frågan på lokal nivå?* Kommuner får en annan position som enligt begreppet tvingande isomorfism kan tvinga de lokala poliserna att anpassa sig efter kommunerna. Detta eftersom ansvarsfrågan blir en annan i samband med den nya lagen. Samtidigt har det betonats att gränsdragningen är tydlig enligt de polisiära respondenterna. Den frågeställning som dyker upp är om både kommuner och Polismyndigheten är redo för den eventuella påverkan som den nya lagstiftningen kan ha. Utifrån de intervjuer som gjorts har det varit olika uppfattningar hur väl förberedd organisationen är inför den nya lagen. Det har fokuserats mycket på kommunernas förberedelser. Det finns mycket tillgängligt material om det brottsförebyggande arbetet som kommun och polis kan använda sig utav och har också hänvisats till under intervjuerna. Det råder dock en ovisshet i hur förberedd organisationen är internt för en sådan förändring eller påverkan som eventuellt kan bli i samband med den nya lagen. Detta kan bli ett internt

problem för Polismyndigheten, det vill säga medvetenheten och förståelsen för den nya lagen och dess krav. En annan viktig aspekt att beakta är att hela den polisiära organisationen nödvändigtvis inte behöver vara pålästa om de krav som den nya lagen kommer att ställa.

Som tidigare har nämnts har flertalet farhågor tagits upp och kunnat identifierats. De två olika aktörernas organisationer ser väldigt olika ut. Kommuner ser väldigt olika ut och kan enligt Danermark och Kullberg (1999) skilja sig väldigt mycket åt. Detta är en utav de farhågor som har kunnat identifierats med hjälp av studiens valda analysmetod. I detta fall kan en samverkan mellan de två olika aktörerna påverkas av olika faktorer. En faktor skulle möjligen kunna vara den interna organisationen hos både kommunen och polisen. Som tidigare nämnts har studiens resultat kunnat visa att det finns en rädsla internt hos Polismyndigheten, enligt den här studien bland kommunpoliser. Detta kan i sin tur också leda till en påverkan på en samverkan där än en gång förväntningar och frustration möts. För de två olika aktörerna har skilda intressen när det kommer till det polisiära arbetet precis som Mouhanna (2019) har framhållit i sin studie. Utifrån de krav som den nya lagen ställer får kommunen en annan roll i det brottsförebyggande arbete och i sin tur också kan leda till förväntningar på den lokala polisen. *För hur säkerställer man att en samverkansaktör faktiskt är beredd på det som komma skall?*

En annan viktig och intressant punkt som den här studiens resultat har presenterat är de föreställningar som fanns gällande polisens arbete med interna uppföljningar och analyser. Som begreppet tvingande isomorfism har förklarat kan detta vara en faktor som påverkas enligt begreppet. Kommunen kan få en större och starkare position inom det lokala brottsförebyggande arbete. Den nya lagen kommer att kräva att kommunen som har en samordnande roll också ser till att uppföljningar görs. *Kan detta innebära att polisen "tvingas" vara med i det arbetet också?* Det kan både få en positiv som negativ i effekt om så är fallet. Polismyndigheten kan ändra sitt interna förhållningssätt till just uppföljningar eller analyser. De kan också få en motsatt effekt där det istället uppstår en ovilja till det nya förhållningssättet. Detta kan bli en faktor för motsättningar och frustration som i sin tur försvårar processen i arbetet med samverkan som Alstam och Forkby (2022) har presenterat i sin studie. Då den här studien har främst fokuserat på det som kan komma, vore det intressant inom den framtida forskningen att fördjupa sig kring det eventuella skiftet i det lokala brottsförebyggande arbetet. Främst för att undersöka om upplevelserna av samverkan har förändrats utav de båda aktörerna. För det hade varit intressant att fördjupa sig i de olika rollerna som de båda aktörerna har och kan komma att få. Får kommunerna ett starkare mandat inom det lokala brottsförebyggande arbetet och i sådant fall hur upplevs detta utav polisen?

Referenslista

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Almklov, P., Antonsen, S., Bye, R., & Øren, A. (2018). Organizational culture and societal safety: Collaborating across boundaries. *Safety Science*, 110, 89–99.
<https://doi.org/10.1016/j.ssci.2017.12.029>
- Alstam, & Forkby, T. (2022). Finding a Suitable Object for Intervention: On Community-Based Violence Prevention in Sweden. *Societies (Basel, Switzerland)*, 12(3), 75–. <https://doi.org/10.3390/soc12030075>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Brottsförebyggande rådet (2013). *Samverkan mellan polis och kommun – brottsförebyggande arbete utifrån överenskommelser*. Hämtad 2023-03-27 från [2013_05_Samverkan mellan polis och kommun.pdf \(bra.se\)](https://www.bra.se/2013/05/samverkan-mellan-polis-och-kommun.pdf)
- Brottsförebyggande rådet (2017). *Så har det brottsförebyggande arbetet växt fram*. Hämtad 2023-04-01 från [Så har det brottsförebyggande arbetet växt fram - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se/2017/04/sa-har-det-brottsforebyggande-arbetet-vaext-fram)
- Brottsförebyggande rådet (2023). *Situationell prevention*. Hämtad 2023-05-01 från [Situationell prevention - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se/2023/05/situationell-prevention)
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3. uppl.). Stockholm: Liber.
- Bäckman, T. (2021). Samverkan och uppgiftslämnande från socialtjänsten till polisen i det brottsförebyggande arbetet. *Förvaltningsrättslig tidskrift*, 1(1), 67–100.
- Danermark, B. & Kullberg, C. (1999). *Samverkan: välfärdsstatens nya arbetsform*. Studentlitteratur.
- Danermark, B. (2000). *Samverkan - himmel eller helvete?: [en bok om den svåra konsten att samverka]*. Stockholm: Gothia.
- Eriksson-Zetterquist, U. (2009). *Institutionell teori: idéer, moden, förändring*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Fastighetsägarna. (2022). *Kommunen föreslås få brottsförebyggande ansvar*. Hämtad 2023-03-14 från <https://www.fastighetsagarna.se/aktuellt/nyheter/2022/sverige/kommunen-foreslas-fa-brottsforebyggande-ansvar/>
- Ghazinour, & Eriksson, M. (2022). *Polisiärt arbete i utsatta områden: utmaningar och möjligheter* (Upplaga 1). Studentlitteratur.
- Granestrand, C. (14 juni, 2021). SKR-kritik: Kommuner ska inte ta över polisens uppgift. *Dagens Samhälle*. Hämtad 2023-01-28 från <https://www.dagenssamhalle.se/styrning-och-beslut/juridik/skr-kritik-kommuner-ska-inte-ta-over-polisens-uppgift/>
- Gustafsson, Nilsson, J., & Berg, G. (2016). *Samverkan: i lokalt brottsförebyggande arbete* (Reviderad utgåva). Brottsförebyggande rådet BRÅ.
- Hall, P. (2012). *Managementbyråkrati: organisationspolitisk makt i svensk offentlig förvaltning*. (1. uppl.) Malmö: Liber.
- Integritetsskyddsmyndigheten (2021). *Vad är personuppgifter?*. Hämtad 2023-03-12 från [Vad är personuppgifter? \(imy.se\)](https://www.integritetsskyddsmyndigheten.se/vad-ar-personuppgifter/)

- Lid, S. (2022). Kommunenes forebyggende terrorsikkerhetsarbeid og partnerskap med politiet. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 63(3), 209–227.
<https://doi.org/10.18261/tfs.63.3.4>
- Lord, Å. (11 mars 2023). Har fungerat så bra att man fortsätter på samma spår: ”Ger långsiktighet i arbetet”. *Skaraborgs Allehanda*. Hämtad 2023-03-14 från <https://www.sla.se/2023/03/10/nytt-medborgarlofte-med-fortsatt-fokus-pa-brottsforebyggande-arbete-f6753/>
- Mouhanna, C. (2019). Local governance in the centralized French system of policing: From co-production to conflict of legitimacy. *European Journal of Criminology*, 16(5), 534–551. <https://doi.org/10.1177/1477370819856523>
- Nilsson, I., & Nilsson Lundmark, E. (2022). *Samverkan*. I M. Ghazinour & M. Eriksson, (Red.), *Polisiärt arbete i utsatta områden: utmaningar och möjligheter*. (Upplaga 1). Studentlitteratur.
- Polismyndigheten (2022). *Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet PM 2022:12*. Hämtad 2023-05-01 från https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwie9KSUMOuAAxUJQ_EDHbTQBY8QFnoECA4QAQ&url=http%3A%2F%2Fpolisen.se%2Fsiteassets%2Fdokument%2Fforebygga_brott%2Fpm-2022-12-polismyndighetens-strategi-for-det-brottsforebyggande-arbetet.pdf&usg=AOvVaw1TeAyFkAmhQ6NQ8HJN1kbh&opi=89978449
- Prop. 2022/23:43. *Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Hämtad 2023-01-28 från <https://www.regeringen.se/4b005b/contentassets/f41ec608f49f41fb9e186bf87aa79b8d/kommuners-ansvar-for-brottsforebyggande-arbete-prop.-20222343.pdf>
- Regeringen (1996). *Allas vårt ansvar – ett nationellt brottsförebyggande program*. Hämtad 2023-04-01 från [Allas vårt ansvar - ett nationellt brottsförebyggande program - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/4b005b/contentassets/f41ec608f49f41fb9e186bf87aa79b8d/allas-vart-ansvar-ett-nationellt-brottsforebyggande-program-regeringen.se)
- Regeringen (2022). *Ny lag ger kommunerna ansvar för brottsförebyggande arbete*. Hämtad 2023-01-28 från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2022/12/ny-lag-ger-kommunerna-ansvar-for-brottsforebyggande-arbete/>
- Riksdagen (2023). *Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Hämtad 2023-05-01 från [Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete \(Betänkande 2022/23:JuU9 Justitieutskottet\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lag/dokument/prop/2022/23:JuU9-Justitieutskottet)
- SFS 2023:196. Lag (2023:196) om kommuners brottsförebyggande ansvar. Hämtad 2023-08-21 från [Lag \(2023:196\) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lag/dokument/lag/2023/196)
- SFS 1984:387. Polislagen. Hämtad 2023-01-28 från [Polislag \(1984:387\) Svensk författningssamling 1984:1984:387 t.o.m. SFS 2022:1596 - Riksdagen](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lag/dokument/lag/1984/387)
- Sveriges Kommuner och Regioner (2022a). *Brottsförebyggande*. Hämtad 2023-01-31 från <https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/trygghetsakerhet/brottsforebyggande.645.html>

- Sveriges Kommuner och Regioner (2022b). *Det här är kommunalt självstyre*. Hämtad 2023-02-28 från [Det här är kommunalt självstyre | SKR](#)
- Sohlberg, P. & Sohlberg, B. (2019). *Kunskapens former: vetenskapsteori, forskningsmetod och forskningsetik*. (4. uppl.). Stockholm: Liber.
- SOU 2021:49. *Kommuner mot brott*. Hämtad 2023-01-28 från <https://www.regeringen.se/49d3d4/contentassets/4b2d8adb90b2481c8d552e99bfdb060b/kommuner-mot-brott-sou-202149.pdf>
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Umeå Universitet (2023). *Behandla personuppgifter i studentarbeten*. Hämtad 2023-03-12 från [Behandla personuppgifter i studentarbeten \(umu.se\)](#)
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 2023-01-05 från [Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning \(vr.se\)](#)
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 2023-01-05 från [God forskningssed - Vetenskapsrådet \(vr.se\)](#)
- Yin, R. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål* (1. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1 – Missivbrev till respondent

En studie om det nya lagförslaget gällande kommuners brottsförebyggande arbete och samverkanskrav påverkan på det lokala polisiära arbetet.

Hej!

Mitt namn är Josefin Gardeblad och jag är student på magisterprogrammet i polisiärt arbete vid Umeå Universitet. Jag skriver just nu mitt examensarbete och planerar att genomföra intervjuer. Under intervjuerna kommer frågor som berör det nya lagförslaget om kommuners brottsförebyggande arbete och samverkanskrav och det lokala polisiära arbetet att ställas och diskuteras.

Syftet med den här studien är att undersöka och fördjupa förståelsen för brottsförebyggande samverkan. Studien kommer att analysera det nya lagförslaget om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och hur detta kan i sin tur påverka det lokala polisiära arbetet. Syftet är att försöka få en ökad förståelse för hur en lagstadgad samverkan kan bedrivas och påverka det polisiära arbetet.

Vid ett deltagande utav den här studien kommer det svar och diskussion som framkommer under intervjuerna att behandlas konfidentiellt. En deltagares svar kommer endast användas för och till den här studien. Detta innebär att inga obehöriga kommer att kunna ta del utav de svar eller diskussion som ges under intervjuerna. Att delta i studien är helt frivilligt och en deltagare kan när som helst avbryta sin medverkan.

Vid frågor eller andra funderingar vänligen att kontakta mig via mejl.

Vänligen,

Josefin Gardeblad

Mejladress: joga0092@student.umu.se

Bilaga 2 – Samtycke och information om personuppgiftsbehandling

Samtycke och information om personuppgiftsbehandling

Sid 1 (2)

UMEÅ UNIVERSITET

Samtycke till personuppgiftsbehandling och information till registrerade

Inför studentarbetet Lagstadgad Samverkan: En påverkan på det lokala polisiära arbetet vid enheten för polisutbildning kommer följande personuppgifter om dig att samlas in och behandlas

- *Namn*
- *E-postadress*
- *Uppgifter om dennes yrkesroll samt arbetsplats*

Ditt samtycke behövs för att ovanstående personuppgifter inför studentarbetet ska kunna behandlas. Mer information om studentarbetet finner du längre ner i blanketten. Det är Umeå universitet som är personuppgiftsansvarig för behandlingen. Kontaktuppgifter till Umeå universitet är Umeå universitet, 901 87 Umeå, registrator@umu.se, 090-786 50 00. Umeå universitet har utsett ett dataskyddsbud. Dataskyddsbudet nås på pulo@umu.se eller genom växeln 090-786 50 00. Du kan även kontakta den ansvariga för studentarbetet Josefin Gardeblad via joga0092@student.umu.se

Dina personuppgifter kommer med stöd av samtycket att behandlas längst fram till den tidpunkt då studentarbetet har godkänts.

Dina personuppgifter kommer endast att hanteras av behörig student samt behörig personal vid Umeå universitet.

Du har när som helst rätt att ta tillbaka ditt samtycke. Detta gör du genom att kontakta Monica Burman, kursansvarig på Enheten för polisutbildningen via monica.burman@umu.se eller 090-786 66 32. Observera dock att ett återkallande av ditt samtycke inte påverkar lagligheten av behandlingen innan samtycket återkallats.

Du har även rätt att kontakta Umeå universitet för att få information om vilka uppgifter som behandlas om dig eller för att begära rättelse, överföring, radering eller begränsning av dina personuppgifter. Du kan även kontakta universitetets dataskyddsbud på mejl pulo@umu.se. För mer information om hur universitetet behandlar personuppgifter se: umu.se/gdpr

Du har även rätt att inge klagomål till tillsynsmyndigheten Integritetskyddsmyndigheten om du tycker att vi behandlar dina personuppgifter på ett felaktigt sätt.

Samtycker du till att dina personuppgifter används på sätt som beskrivs ovan?

Ja Datum: Namn:

Information om Umeå universitets behandling av personuppgifter i studentarbeten

Om du väljer att delta kommer viss information om dig att behandlas som namn, e-postadress och uppgifter om din yrkesroll. Denna information kommer att samlas in genom intervjuer. Informationen eller en del av informationen kommer att kunna kopplas till dig genom att du deltar i intervju för den här studien, däremot kommer dina svar att anonymiseras och konfidentialiseras. Uppgifter som kan kopplas till dig på detta sätt räknas som personuppgifter enligt EU:s dataskyddsförordning 2016/679 (GDPR). Anledningen till att det i studentarbetet behöver behandlas sådana personuppgifter är av studiens syfte.

Umeå universitet är personuppgiftsansvarig för denna behandling. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen är ditt samtycke i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, artikel 6.1 a.

Personuppgifterna kommer att förvaras vid universitetet på ett sådant sätt att, utöver ansvarig student, kommer endast behörig personal vid universitetet att ges tillgång till personuppgifterna. Uppgifterna kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem.

Dina personuppgifter kommer att behandlas under hela studentarbetet som kommer att pågå fram till att studentarbetet är godkänt.

Underlag till studentarbeten, där dina personuppgifter ingår, gallras efter att studentens betyg rapporterats i universitetets studieregister.

Enligt EU:s dataskyddsförordning samt nationell kompletterande lagstiftning har du rätt att:

- begära tillgång till dina personuppgifter (begära sk. registerutdrag)
- få dina personuppgifter rättade
- få dina personuppgifter raderade
- få behandlingen av dina personuppgifter begränsad.

Under vissa omständigheter medger dataskyddsförordningen samt kompletterande nationell lagstiftning undantag från dessa rättigheter. Rätten till tillgång till sina uppgifter kan exempelvis begränsas av sekretesskrav, och rätten att få uppgifter raderade kan begränsas av regler rörande arkivering.

Om du vill åberopa någon av dessa rättigheter ska du ta kontakt med dataskyddsombudet vid Umeå universitet (pulo@umu.se) och ange uppgifter om aktuellt studentarbete.

Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att klaga hos Integritetsskyddsmyndigheten. Information om detta finns på myndighetens webbplats (imy.se).

Bilaga 3 – Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

1. Kan du berätta om din yrkesroll? (yrkestitel, vilka arbetsuppgifter som ingår i yrkesrollen samt hur länge man arbetat på arbetsplatsen.

Nuläge - Samverkan mellan kommun och polismyndigheten

2. Hur ser samverkan mellan (specifik) kommun och (specifikt lokalpolisområde) polismyndigheten ut idag?
3. Finns det en överenskommelse, riktlinjer eller styrande dokument för er samverkan?
→ Upplever ni några skillnader eller likheter i hur samverkan faktiskt beskrivs i dokumenten till hur den faktiskt fungerar?
4. Hur upplever ni att samverkan fungerar utifrån syftet med den?
5. Hur går det till i er samverkansgrupp att fatta beslut, vidta åtgärder eller upprätta handlingsplaner?
→ Hur upplever ni att processen att fatta beslut fungerar i samverkan med kommun/polis?

Framtiden – Den nya lagen (Upplevelser/Förberedelser)

6. Beskriv på vilket sätt den nya lagen kan förändra eller påverka er samverkan?
→ Hur kan den nya lagen hjälpa er samverkansgrupp i det brottsförebyggande arbetet?
7. Hur förbereder er organisation för den nya lagen?
→ Upplever ni att det finns tillräcklig med stöd och kunskap från samverkansaktörerna kring den nya lagen?
8. Hur upplever ni gränsdragningen mellan kommunens brottsförebyggande arbetet och det lokala polisiära arbetet?